

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudců Mgr. Martina Kříže a JUDr. Naděždy Řehákové ve věci

žalobkyně: **Bc. A. Č.**

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o žalobě ze dne 28. 11. 2016 na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného správního orgánu

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu, který spatřuje v opožděném zpřístupnění datové schránky fyzické osoby s identifikátorem x. Žalovaný ji zpřístupnil až na základě přihlášení žalobkyně dne 27.2.2016, ačkoliv dle § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

předpisů (dále jen „zákon č. 300/2008 Sb.“) mělo k jejímu zpřístupnění dojít patnáctým dnem po doručení přístupových údajů žalobkyni.

2. V žalobě a jejím doplnění ze dne 5.1.2017 žalobkyně uvedla, že dne 27.7.2015 požádala žalovaného prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy o zřízení datové schránky fyzické osoby, kterou žalovaný zřídil s přiděleným identifikátorem x. Téhož dne od žalovaného prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy obdržela přístupové údaje k datové schránce na počkání, a to analogicky k případu upravenému v § 27 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. Žalovaný však datovou schránku zpřístupnil až na základě přihlášení žalobkyně dne 27.2.2016, přestože dle § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., ji měl zpřístupnit již patnáctým dnem po dni doručení přístupových údajů žalobkyni, tedy dne 11. 8. 2015. Okamžik zpřístupnění datové schránky má vůči žalobkyni závažné právní důsledky, a to především pokud jde o okolnost, zda se písemnost doručovaná žalobkyni prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a nevyzvednutá ve lhůtě 10 dnů považuje za doručenou. Vůči žalobkyni tak bylo v důsledku tohoto zásahu přímo zasaženo a žalobkyně byla přímo zkrácena na svých právech. Žalobkyně navrhla, aby soud rozsudkem 1. určil, že zásah žalovaného spočívající v nezpřístupnění datové schránky žalobkyně ID x již dne 11.8.2015, ale až dne 27.2.2016, je nezákonný; 2. zakázal žalovanému, aby pokračoval ve vedení datové schránky žalobkyně ID x v období ode dne 11.8.2015 do dne 26.2.2016 jako zneprístupněné; 3. přikázal žalovanému, aby zpětně zpřístupnil datovou schránku žalobkyně ID x ode dne 11.8.2015.
3. V odpovědi na výzvu soudu k doplnění rozhodných skutečností stran jejího přihlášení do datové schránky žalobkyně uvedla, že se k předmětné datové schránce přihlásila až dne 27. 2. 2016, neboť očekávala, že v případě doručené zprávy jí bude zaslána notifikace na e-mail, který uvedla v žádosti o její zřízení. Datovou schránku si zřídila, jelikož ve 2. pololetí roku 2016 absolvovala semestrální studijní pobyt v USA.
4. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ve vyjádření k žalobě konstatoval, že při zřizování datových schránek vystupuje v roli správního orgánu, resp. v neformálním řízení dle § 154 správního řádu, kdy úkonem – vydáním osvědčení - je vlastní zřízení datové schránky s přihlédnutím k postupu ve smyslu § 3 zákona č. 300/2008 Sb. Následný proces zpřístupnění datové schránky upravuje § 10 ve spojení s § 27 zákona č. 300/2008 Sb., přičemž v této fázi procesu již žalovaný nevystupuje v roli „rozhodujícího“ správního orgánu, resp. pouze plní roli správce informačního systému datových schránek, který v souladu se zákonem datovou schránku bez jakékoliv další iniciační žádosti zpřístupní. Pokud nebyly naplněny podmínky stanovené zákonem pro zpřístupnění datové schránky, zůstává datová schránka zneprístupněna.
5. Ke zpřístupnění datové schránky žalobkyně dle žalovaného došlo v souladu s § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., prvním přihlášením oprávněné osoby. Žádost o zřízení datové schránky byla podána dne 27.7.2015 a k jejímu zřízení došlo téhož dne prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy Czech POINT. Žalobkyni byl na základě její žádosti na jí uvedenou e-mailovou adresu zaslán aktivační link spolu s návodnými instrukcemi pro vygenerování přístupových údajů, odkud si mohla přístupové údaje po zadání ID virtuální obálky a ID datové schránky aktivovat (vygenerovat). Podpisem výše zmíněných dokumentů dala najevo, že byla o podané žádosti, jejím obsahu i dalších úkonech souvisejících s vygenerováním přístupových údajů informována.

6. Žalovaný dále uvedl, že přístupové údaje k datovým schránkám se doručují buď v listinné podobě do vlastních rukou, nebo mohou být v souladu s § 27 zákona č. 300/2008 Sb., vydány za předpokladu nezbytné součinnosti žadatele elektronicky, pokud o tento způsob vydání žadatel projeví zájem. Žalobkyni byly na základě její žádosti přístupové údaje k datové schránce vydány elektronicky (virtuální obálkou), což nelze označit za klasické doručení ve smyslu správního řádu.
7. Žalovaný má za to, že doručením lze rozumět reálné předání písemnosti fyzické osobě jakýmkoliv způsobem, tedy i prostřednictvím stažení písemnosti z internetu – jejím vygenerováním z aktivačního linku zaslaného na žadatelem uvedený e-mail. Dle § 19 odst. 6 věty třetí správního řádu není písemného dokladu o doručení nebo dodání zapotřebí, je-li z postupu účastníka řízení zjevné, že mu bylo doručeno. Tomu v daném případě odpovídá použití doručených přístupových údajů při přihlášení do datové schránky. Při vydání přístupových údajů virtuální obálkou je však vyloučeno použití fikce doručení dle § 24 odst. 1 správního řádu. Okamžik vydání přístupových údajů není považován za okamžik doručení ve smyslu správního řádu. Není tak možné, aby datová schránka byla ve smyslu § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., zpřístupněna automaticky patnáctým dnem ode dne doručení přístupových údajů elektronickou formou, pokud se oprávněná osoba do datové schránky nepřihlásí. Fikce doručení může být aplikována pouze na situaci, kdy žadatel zvolí zaslání přístupových údajů na kontaktní adresu v listinné podobě, nikoliv pro výdej přístupových údajů elektronickou cestou. Přístupové údaje v listinné podobě jsou zaslány do vlastních rukou žadatele a v souladu s § 24 odst. 1 správního řádu jsou desátým dnem považovány za doručené, čímž jsou splněny podmínky k tomu, aby mohla být datová schránka v souladu s § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., zpřístupněna. Ustanovení § 27 odst. 3 téhož zákona je aplikováno buď k úkonu opětovného vydání přístupových údajů elektronickým způsobem k již existujícímu uživatelskému účtu, nebo k vydání prvotních přístupových údajů ke zřízení datové schránky, když o tento způsob žadatel projeví zájem, stejně jako to učinila žalobkyně.
8. Na základě § 14 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., vede žalovaný veřejný seznam fyzických osob, podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů veřejné moci, které mají zřízení a zpřístupnění datovou schránku. Znepřístupněná datová schránka není v tomto seznamu uvedena. Datová schránka žalobkyně proto nemohla být žádným z potenciálních odesílatelů v uvedeném seznamu před 26.2.2016 dohledána. Datová schránka, která dosud nebyla zpřístupněna, technicky neumožňuje jakékoliv dodání (resp. příjem) datové zprávy. Orgány veřejné moci, které odesílaly žalobkyni korespondenci v době, kdy dosud neměla datovou schránku zpřístupněnou, proto nemohly jednat ve smyslu § 17 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., tj. nemohly dostat povinnosti přednostního zasílání dokumentu do (zpřístupněné) datové schránky. Dle žalovaného z logiky věci vyplývá, že žádosti o zpětné zpřístupnění datové schránky není možné vyhovět.
9. Závěrem žalovaný konstatoval, že neznalost zákona nikoho neomlouvá. Žalobkyně se mohla o stavu či způsobu zpřístupnění datové schránky průběžně informovat, ideálně se měla do datové schránky přihlásit. Ve výše uvedeném seznamu mohla také dohledat, že není vedena v seznamu držitelů datové schránky. Byla-li skutečně zkrácena svých právech, nedošlo k tomu nezákonným zásahem státu (správního orgánu), nýbrž její vlastní pasivitou.
10. V posuzované věci vyšel soud z následně uvedené právní úpravy:

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

Podle § 2 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., datové schránky zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“).

Podle § 3 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., datovou schránku fyzické osoby zřídí ministerstvo bezplatně na žádost fyzické osobě, která je plně způsobilá k právním úkonům, do 3 pracovních dnů ode dne podání žádosti.

Podle § 10 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., ministerstvo zašle do vlastních rukou přístupové údaje k datové schránce osobě uvedené v § 8 odst. 1 až 4, bezodkladně po zřízení datové schránky.

Podle § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., datová schránka je zpřístupněna prvním přihlášením osoby uvedené v § 8 odst. 1 až 4, nejpozději však patnáctým dnem po dni doručení přístupových údajů.

Podle § 12 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., ministerstvo zneplatní přístupové údaje osoby oprávněné k přístupu do datové schránky neprodleně po jejím oznámení, zejména při ztrátě či odcizení přístupových údajů, a současně zašle této osobě do vlastních rukou nové přístupové údaje.

Podle § 14b odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., ministerstvo vede veřejný seznam fyzických osob, podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů veřejné moci, které mají zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku (dále jen "seznam držitelů datových schránek"), který je přístupný způsobem umožňujícím dálkový přístup. Seznam je součástí informačního systému datových schránek.

Podle § 27 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., učiní-li osoba oprávněná k přístupu do datové schránky oznámení podle § 12 odst. 1 prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy, obdrží nové přístupové údaje na počkání.

Podle § 82 s.ř.s každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

11. Soud o věci uvážil takto:

12. Podmínky, za kterých lze vyhovět zásahové žalobě, vymezil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 3. 2005, sp. zn. 2 Aps 1/2005 takto: žalobce musí být přímo (prvá podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením ("zásahem" správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka). V rozsudku ze dne 7. 1. 2016, č.j. 7 As 201/2015 – 25 Nejvyšší správní soud uvedl, že i po novelizaci s.ř.s. provedené zákonem č. 303/2011 Sb., s účinností od 1.1.2012, musí být u trvajících zásahu splněno všech šest podmínek. Pouze domáhá-li se žalobce určovacího výroku, nemusí být šestá podmínka splněna.

13. Soud předně konstatuje, že žaloba na ochranu před nezákonným zásahem není abstraktním prostředkem ochrany práva; předpokladem jejího úspěšného uplatnění je skutečnost, že v důsledku nezákonného zásahu došlo k přímému zkrácení práv žalobkyně. Tuto

skutečnost žalobkyně v řízení neprokázala, a již z tohoto důvodu nemůže být její žaloba úspěšná. Za nezákonný zásah nelze považovat pouhou možnost doručení písemností žalobkyni na základě fikce doručení, která se uplatní v případě nevyzvednutí uložené písemnosti ve stanovené lhůtě běžící ode dne, kdy byla písemnost k vyzvednutí připravena u provozovatele poštovních služeb (viz např. § 24 odst. 1 správního řádu). Žalobkyně v žalobě neoznačila žádnou konkrétní písemnost, která jí měla být z důvodu nezpřístupnění datové schránky doručena na základě zákonem upravené fikce doručení, ani tuto skutečnost ničím nedoložila, a neprokázala tak splnění první a druhé podmínky pro vyhovění zásahové žalobě, tj. že byla namítaným zásahem žalovaného na svých právech přímo zkrácena.

14. V souzené věci není splněna ani třetí podmínka pro vyhovění zásahové žalobě, protože žalovaný postupoval při zpřístupnění datové schránky žalobkyně v souladu se zákonem. Za jediné pochybení žalovaného je možné označit nedoručení přístupových údajů žalobkyni do vlastních rukou, což žalovanému výslovně ukládalo ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb. Proti tomuto pochybení však žalobkyně nijak nepročí. Žalovaný namísto toho zvolil jiný postup spočívající v tom, že žalobkyni zaslal na jí uvedenou e-mailovou adresu aktivační link s instrukcemi pro vygenerování přístupových údajů. Tento postup je jistě v řadě případů rychlejší a efektivnější než zaslání přístupových údajů v písemné podobě do vlastních rukou prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, nicméně doručení prvotních přístupových údajů k datové schránce za účelem jejího zpřístupnění dle § 10 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., zákon skutečně žalovanému umožňuje provést pouze jediným způsobem, a to doručením přístupových údajů osobě uvedené v § 8 odst. 1 až 4 uvedeného zákona do vlastních rukou. Jinou formu doručení těchto přístupových údajů zákon nepřipouští. Právě proto, že datová schránka je podle § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., zpřístupněna prvním přihlášením osoby uvedené v § 8 odst. 1 až 4, nejpozději však patnáctým dnem *po dni doručení* přístupových údajů, je nezbytné, aby bylo možné prokazatelně zjistit, kdy byly prvotní přístupové údaje doručeny do vlastních rukou osobě uvedené v § 8 odst. 1 až 4 zákona. Odeslání aktivačního linku mailem neumožňuje zjistit okamžik doručení přístupových údajů, což žalovaný ostatně sám připouští, nehledě k tomu, že se nejedná o doručení „do vlastních rukou“, které vyžaduje zákon.
15. Při zaslání odkazu sloužícího k vygenerování přístupových údajů není technicky možné stanovit okamžik doručení přístupových údajů, neboť na poskytnutou elektronickou adresu nejsou z důvodu bezpečnosti doručovány samotné přístupové údaje, ale pouze hypertextový odkaz, tedy adresa místa či úložiště na internetu, kde je umístěn kód, s jehož pomocí jsou údaje teprve generovány. Žalovaný v důsledku toho nemá možnost zjistit, zda a kdy konkrétně byly přístupové údaje žadateli skutečně „doručeny“. Přístupové údaje mohou být prostřednictvím aktivačního linku vygenerovány, pokud však adresát neučiní úkon potřebný k jejich vygenerování, žádné přístupové údaje k dispozici nemá. Při zaslání hypertextového odkazu sloužícího k vygenerování přístupových údajů elektronickou formou tedy nelze hovořit o doručení přístupových údajů ve smyslu § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., a datová schránka v takovém případě nemůže být zpřístupněna patnáctým dnem po dni doručení přístupových údajů. K jejímu zpřístupnění může v takovém případě dojít pouze na základě prvního přihlášení žadatele.
16. Protože žalobkyni nebyly přístupové údaje zaslány do vlastních rukou, nebylo možné stanovit den, kdy jí byly doručeny. Zpřístupnění datové schránky žalobkyně patnáctým

dnem po dni doručení přístupových údajů ve smyslu § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., tudíž nepřicházelo v úvahu. K jejímu zpřístupnění mohlo dojít pouze na základě prvního přihlášení žalobkyně k datové schránce, které žalobkyně uskutečnila až dne 27.2.2016. Žalovaný tedy postupoval v souladu se zákonem, jestliže datovou schránku žalobkyně zpřístupnil od tohoto dne.

17. Skutečnost, že se ke své datové schránce zřízené již dne 27.7.2015 nepřihlásila dříve, jde plně k tíži žalobkyně. Soud pouze na okraj dodává, že žalobkyně se mohla o funkčnosti své datové schránky lehce přesvědčit právě tím, že by se do ní přihlásila, popřípadě si mohla nahlédnutím do seznamu držitelů datových schránek vedeného podle § 14b odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., ověřit, zda je osobou vedenou v tomto seznamu, která má zřízenou a *zpřístupněnou* datovou schránku. Takový úkon by dle náhledu soudu učinil každý rozumně uvažující člověk, který usiluje o to, aby mu písemnosti ze strany orgánů veřejné moci byly v souladu s § 17 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., doručovány do jeho datové schránky.
18. Odkaz žalobkyně (i žalovaného) na § 27 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., pokládá soud za zcela nepřipadný, neboť toto ustanovení se vztahuje na odlišné situace, kdy na základě oznámení osoby oprávněné k přístupu do datové schránky o ztrátě či odcizení přístupových údajů ministerstvo zneplatní přístupové údaje a následně zasílá této osobě nové přístupové údaje. Taková situace v případě žalobkyně nenastala.
19. Ve shodě s názorem žalovaného má soud za to, že zpětné zpřístupnění datové schránky, jehož se žalobkyně v žalobním petitu rovněž domáhala, je z povahy věci vyloučeno. Provedení takového úkonu totiž zákon žalovanému neumožňuje. Na tomto místě nelze než poukázat na článek 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.
20. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 87 odst. 3 s.ř.s. zamítl. Za splnění podmínek zakotvených v § 51 odst. 1 s.ř.s. soud o věci samé rozhodl bez nařízení jednání (žalobkyně ani žalovaný nevyjádřili do dvou týdnů od doručení výzvy soudu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci).
21. Protože žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly, soud ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

Praha 30. ledna 2018

JUDr. Ivanka Havlíková, v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.